

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 3503/20**, rješavajući apelaciju **Romea Zelenike**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b) i članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 94/14), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik

Miodrag Simović, dopredsjednik

Mirsad Ćeman, dopredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Seada Palavrić, sutkinja

Zlatko M. Knežević, sudac

na sjednici održanoj 8. lipnja 2022. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neutemeljena apelacija **Romea Zelenike** podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Mostaru broj 58 0 P 142328 15 GŽ od 18. veljače 2020. godine.

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Romeo Zelenika (u daljnjem tekstu: apelant), kojeg zastupa ZOU Jurišić & Ćulanić, odvjetnici iz Mostara, podnio je 25. rujna 2020. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Vrhovnog suda FBiH (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 58 0 P 142328 20 Rev od 9. srpnja 2020. godine, Presude Kantonalnog suda u Mostaru (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 58 0 P 142328 15 GŽ od 18. veljače 2020. godine i Presude Općinskog suda u Mostaru (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 58 0 P 142328 13 P od 19. veljače 2015. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Odlukom o dopustivosti odbačena je kao preuranjena apelantova apelacija koja je podnesena 8. svibnja 2020. godine protiv presude Kantonalnog suda iz izreke ove odluke jer je Vrhovni sud odlučivao o apelantovoj reviziji (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 1685/20* od 4. lipnja 2020. godine, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba).

3. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda, Općinskog suda i punomoćnika tuženih RTVFBiH (u daljnjem tekstu: prvotužena), Avde Avdića, kao urednika Redakcije informativnog programa prvotužene (u daljnjem tekstu: drugotuženi) i Mirele Gradišić, novinarke prvotužene (u daljnjem tekstu: trećetužena, a svi u daljnjem tekstu: tuženi), zatraženo je 7. prosinca 2021. godine da dostave odgovor na apelaciju. Općinski sud i tuženi su odgovor na

apelaciju dostavili 16. prosinca 2021. godine. Kantonalni sud nije dostavio odgovor na apelaciju u ostavljenom roku.

4. Odgovori sudionika postupka su 4. ožujka 2022. godine dostavljeni apelantovim punomoćnicima radi izjašnjenja, koje u ostavljenom roku nije dostavljeno.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelacijskih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Apelant je podnio tužbu protiv tuženih zbog izražavanja iznesenog u informativnoj emisiji „Dnevnik 2“ prvotužene od 19. kolovoza 2013. godine u 19.30 sati pod naslovom „Kako je direktor Kazneno-popravnog zavoda Mostar R. Z. zakoračio u kriminal“ koji, prema apelantovim tvrdnjama, nije istinit, čime mu je povrijeđeno dostojanstvo i moralni dignitet.

7. Presudom broj 58 0 P 142328 13 P od 19. veljače 2015. godine odbijen je kao neutemeljen apelantov tužbeni zahtjev kojim je tražio obvezivanje tuženih da apelantu na ime naknade štete solidarno isplate iznos od 10.000,00 KM, zajedno s kamatama, uz obvezivanje prvotužene da uvod i izreku presude po pravomoćnosti objavi u prvom narednom istom terminu TV emisije „Dnevnik 2“ i na internetskoj stranici o trošku prvotužene. Istom presudom apelant je obvezan na naknadu troškova postupka (sve preciznije navedeno u izreci presude).

8. Općinski sud je izvršio uvid i čitanje u: demanti Federalne uprave policije (u daljnjem tekstu: FUP) na izjavu ministra pravosuđa, objavljen u dnevnom listu od 15. listopada 2013. godine, internetsku stranicu od 18 do 29. kolovoza 2013. godine, tri fotografije od 19. kolovoza 2013. godine, vijesti s internetske stranice Suda BiH, prekucan tekst sa CD-a na kojem je snimljen sporni prilog, dokument FUP-a s preciziranim brojem od 24. lipnja 2014. godine pribavljen po zahtjevu o pristupu informacijama tuženih, preslušavanje snimke sporne informativne emisije, rješenje preciziranog broja od 7. srpnja 2014. godine, saslušavanje parničnih stranaka i većeg broja imenovanih svjedoka, te je ocjenom svih provedenih dokaza u smislu članka 8. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP) došao do zaključka da je tužbeni zahtjev neutemeljen.

9. Sadržaj spornog priloga koji je emitirala prvotužena 19. kolovoza 2013. godine u „Dnevniku 2“ pod najavom „Kako je direktor Kazneno-popravnog zavoda Mostar R. Z. zakoračio u kriminal“ Općinski sud je prezentirao u cijelosti. Iz priloga čiji je autor trećetužena, a drugotuženi urednik programa, u djelu koji se tiče apelanta, proizlazi „da je FUP podnio Tužilaštvu BiH izvještaj o počinjenju krivičnog djela protiv dvije osobe iz Mostara, a u vezi sa krivičnim djelom organizovani

kriminal i da je prijava podnesena protiv Z., direktora KPZ Mostar, te M. B., rukovodioca u KPZ Mostar. Z. je, prema policijskim dokumentima kojima je prvotučena raspolagala, postao članom organizovane kriminalne grupe koju su vodila zloglasna braća iz Gruda, M. i B. Š., te I. B. Izvršavajući naloge M. S., Z. je zloupotrijebio položaj, primio mito, te zloupotrebom službenog položaja prisiljavao druge osobe na spolni odnos. Osumnjičen je i za omogućavanje korištenja vanzavodskih pogodnosti osuđenima koji na to nisu imali pravo. Prvoprijavljeni je u saradnji i prethodnom dogovoru sa njemu poznatim licima, koristeći svoj položaj, omogućavao i posredovao u različitim aktivnostima izdavanja određenih službenih dokumenata, sređivao polaganja vozačkih ispita, te koristeći svoj položaj navodio njemu poznate NN ženske osobe na spolni odnošaj, iskorištavajući stanje u kojem su se te osobe nalazile, pri tome i obećavajući razne usluge (najčešće zaposlenje). (...) Vođe ove organizovane kriminalne grupe kojoj pripadaju Z. i B., braća M. i B. S., uhapšeni su u aprilu ove godine zbog planiranja ubistava policijskog komesara Zapadnohercegovačkog kantona, Z. G. Noć pred policijsku akciju u Grudama braća S. su bili u društvu R. Z. koji je ranije uhapšenim kriminalcima davao svoj službeni automobil u kojem su prevozili opojne droge. Ovu policijsku prijavu Z. nije želio komentirati“.

10. Kako je na tuženim bio teret dokazivanja istinitosti objavljenog priloga tuženi su sudu dostavili informaciju FUP-a iz koje proizlazi da je 14. kolovoza 2013. godine, zbog postojanja sumnje da su počinili kazneno djelo organizirani kriminal iz članka 250. stavak 3. KZBiH, u svezi s kaznenim djelom zlouporaba položaja ili ovlasti iz članka 383., primanje dara i drugih oblika koristi iz članka 380. KZFBiH, Tužiteljstvu BiH podneseno Izvješće o izvršenom kaznenom djelu i izvršiteljima protiv apelanta i Maria Bošnjaka. U skladu sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama u BiH tuženi su od Tužiteljstva BiH 18. lipnja 2014. godine zatražili informaciju je li podnesena kaznena prijava, odnosno vodi li se istraga ili kazneni postupak protiv apelanta i ostalih, ali je zahtjev odbijen zato što bi, prema procjeni Tužiteljstva BiH, objava podataka mogla prouzročiti veću štetu od koristi, jer u tom trenutku nije moguće planirati tijek događaja i radnje koje će se poduzeti u budućnosti.

11. Drugotuženi je u svom iskazu naveo da je prvotučenoj dostavljeno Izvješće o izvršenom kaznenom djelu koje je FUP proslijedio Tužiteljstvu BiH i da su u spornom prilogu citirani dijelovi iz Izvješća FUP-a, pri čemu je naglasio da ne želi otkriti tko je prvotučenoj dostavio Izvješće, pozivajući se na pravo novinara da zaštiti izvor informacija u smislu članka 10. Europske konvencije i članka 9. Zakona o zaštiti od klevete. Drugotuženi je naveo da je prije emitiranja spornog priloga obavio provjeru informacija, a što je vidljivo iz činjenice da je prilog objavljen 19. kolovoza 2013. godine, a Izvješće o počinjenju kaznenog djela upućeno je 14. kolovoza 2013.

godine Tužiteljstvu BiH, te da su pet dana provjeravane informacije iz spornog priloga, a prije emitiranja kontaktiran je apelant koji informacije nije želio komentirati. Navedeno je da je prvotužena prilikom pripreme priloga raspolagala s dokumentima tri policijske agencije (SIPA, INTERPOL i FMUP), te je kao četvrti izvor kontaktiran i apelant.

12. Općinski sud je na temelju informacije FUP-a, iskaza drugotuženog i trećetužene, te iskaza svjedoka, načelnika kriminalističkog sektora FUP-a, koji je potvrdio postojanje Izvješća u čijoj izradi nije sudjelovao, utvrdio da su tuženi u spornom prilogu prenijeli dijelove Izvješća o izvršenom kaznenom djelu. Potom je Općinski sud naveo da u spornom prilogu trećetužena nije iznijela nikakve tvrdnje o apelantu, već je dala pojašnjenje osnova sumnje iz Izvješća. Prema utvrđenju Općinskog suda, tuženi su sporno izražavanje prenijeli iz akta FUP-a, kao organa u smislu članka 4. stavak 1. točka b) Zakona o zaštiti od klevete, i ne radi se o iznošenju mišljenja nego o prenošenju izražavanja danog u nekom drugom izvoru, koje je u suštini bilo razumno. Naglašeno je da su vjerodostojnost spornog izražavanja tuženi provjerili iz tri izvora, te su kontaktirali apelanta koji je odbio dati komentar. Za Općinski sud je od suštinske važnosti da je tijekom postupka utvrđeno da Izvješće o počinjenju kaznenog djela postoji, koje nije provedeno kao dokaz jer se očito radilo o tajnom dokumentu koji nije bio dostupan javnosti. Prema članku 7. stavak 1. točka a) Zakona o zaštiti od klevete tuženi nisu odgovorni za klevetu, pogotovo ne na način na koji to apelant želi predstaviti, jer je sporno izražavanje preneseno iz Izvješća FUP-a o počinjenju kaznenog djela.

13. Općinski sud je naveo da sudu nije dostavljen dokaz da je apelant zvaničnim putem podnio zahtjev tuženim za ispravku spornog izražavanje, odnosno nije poduzeo sve potrebne mjere da umanjí štetu za koju smatra da ju je pretrpio. Općinski sud nije posebno cijenio iskaze svjedoka koje je predložio apelant na okolnosti da je objavom spornog priloga apelantov ugled narušen, te njegov položaj i autoritet jer sud u konkretnom slučaju nije utvrdio da su u odnosu na apelanta iznesene neistinite činjenice i da u smislu članka 7. stavak (1) točka a) Zakona o zaštiti od klevete ne postoji kleveta, pa samim tim ni šteta po apelantov ugled.

14. Odlučujući o apelantovoj žalbi podnesenoj protiv prvostupajnske presude, Kantonalni sud je donio Presudu broj 58 0 P 142328 15 Gž od 18. veljače 2020. godine kojom je žalbu odbio kao neutemeljenu. Suprotno žalbenim prigovorima, Kantonalni sud je utvrdio da je prvostupajnski sud potpuno i pravilno utvrdio sve pravno relevantne činjenice na koje je pravilno primijenio materijalno pravo, pri čemu je prvostupajnski sud provedene dokaze cijenio na način kako to propisuje članak 8. ZPP. Kantonalni sud je ocijenio neutemeljenim prigovor žalbe u odnosu na povredu odredbe članka 137. ZPP i onemogućavanje apelantu da sudjeluje u postupku na način da

je prilikom ispitivanja svjedoka (uposlenika FUP-a) na nastavku pripremnog ročišta prvostupanjski sud dozvolio punomoćniku tuženog da čita Izvješće FUP-a, koje nije priloženo kao dokaz. U svezi s tim, Kantonalni sud je naveo da iz zapisnika s pripremnog ročišta proizlazi da je navedeni svjedok predložen da se sasluša na okolnost podnošenja Izvješća FUP-a o počinjenju kaznenog djela protiv apelanta i Maria Bošnjaka, te da je svjedoka ispitala apelantova punomoćnica, pri čemu u takvim okolnostima nije sporno da Izvješće nije predloženo kao dokaz.

15. Kantonalni sud je naveo da ne postoji odgovornost za klevetu u situacijama koje ima u vidu odredba članka 7. stavak (1) toč. a) i b) Zakona o zaštiti od klevete. Budući da je tijekom postupka utvrđeno da su tuženi u spornom izražavanju iznosili zapažanja utemeljena na relevantnim izvorima (policijske agencije koje su bile uključene u predmet kaznene istrage), ukazujući na nezakonite radnje koje su nesporno bile predmet istrage nadležnih tijela, prvostupanjski sud je donio pravilnu odluku odbivši apelantovu tužbu. Pri tome je Kantonalni sud naglasio da je tema spornog izražavanja svakako zaslužila pozornost javnosti jer su u pitanju informacije od iznimne važnosti za javno mnijenje, u kojem pravcu je ukazano na stajalište Ustavnog suda izraženo u Odluci broj AP 4642/17 od 30. listopada 2019. godine.

16. Odlučujući o apelantovoj reviziji, Vrhovni sud je donio Rješenje broj 58 0 P 142328 20 Rev od 9. srpnja 2020. godine kojim je revizija odbačena kao nedozvoljena u smislu članka 237. st. 2. i 3. ZPP.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

17. Apelant se *explicite* poziva na kršenje prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), a iz navoda apelacije proizlazi da apelant ukazuje i na kršenje prava na ugled iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije. U svezi s kršenjem prava na pravično suđenje apelant ukazuje na kršenje načela jednakopravnosti strana u postupku. U tom pravcu ukazuje da se protivio odlaganju pripremnog ročišta na neodređeno vrijeme dok tuženi ne pribavi podatak je li FUP podnio Tužiteljstvu BiH Izvješće o počinjenju kaznenog djela jer je tuženi, prema apelantovom mišljenju, imao dovoljno vremena od dana zaprimanja tužbe da pribavi sve potrebne dokumente. Potom, na nastavku glavne rasprave prilikom ispitivanja svjedoka, bivšeg načelnika Sektora kriminalistike pri FUP-u, koji je svjedočio na okolnosti podnošenja kriminalističkog izvješća Tužiteljstvu BiH protiv apelanta,

uređujuća sutkinja Općinskog suda dozvolila je zamjenici punomoćnika tuženih da čita „neko“ izvješće FUP-a koje nije predloženo kao dokaz, niti je predočeno apelantu. Na istom ročištu apelantov punomoćnik je podnio zahtjev za izuzeće uređujuće sutkinje zbog načina vođenja postupka i što je dozvolila postavljanje sugestibilnih pitanja punomoćnici tuženih, pitanja mimo predloženih okolnosti, što je apelanta dovelo u nejednakopravan položaj, ali je zahtjev odbijen. Apelant ukazuje da iz obrazloženja Kantonalnog suda ostaje nejasno kako je i drugostupanjski sud zaključio da su tuženi sporno izražavanje prenijeli iz Izvješća FUP-a, iako Izvješće nije provedeno kao dokaz.

18. U svezi s povredom prava na ugled apelant je naveo da je Ustavni sud u praksi naglasio da se postojanje činjenica može dokazati, ali istinitost vrijednosnih ocjena nije nešto za što se može pružiti dokaz. Iz obrazloženja osporenih odluka proizlazi da tuženi nisu iznosili mišljenje, već su prenosili činjenice iz Izvješća koje nije provedeno kao dokaz, što je utjecalo na to da se apelant u javnosti prikaže nedostojnim za obnašanje državne funkcije, posebno jer je u momentu emitiranja sporne emisije apelant obnašao funkciju direktora KPZ Mostar. Apelant je naglasio da je u konkretnom slučaju „na temelju analize i ocjene svih izvedenih dokaza vidljivo da je u spornom izražavanju došlo do povrede moralno-psihičke strane apelanta, čime mu je nanesena nematerijalna šteta u vidu društvene boli, te da apelantu pripada satisfakcija u vidu naknade štete“.

b) Odgovori na apelaciju

19. Općinski sud je naveo da u predmetnom postupku apelantu nisu povrijeđena ustavna prava na koja se u apelaciji pozvao, ističući da taj sud ostaje pri razlozima danim u osporenoj presudi jer ocjena dokaza i primjena prava nije bila proizvoljna, predloživši da se apelacija odbije kao neutemeljena.

20. Tuženi su u iscrpnom odgovoru na apelaciju, između ostalog, istaknuli da je prvostupanjski sud ocjenom svih provedenih dokaza utvrdio da Izvješće o počinjenju kaznenog djela koje je dostavljeno Tužiteljstvu BiH postoji, ali da se radi o tajnom dokumentu koji nije dostupan javnosti, do kojeg su tuženi došli od nepoznatog izvora koji nisu otkrili u smislu članka 9. Zakona o zaštiti od klevete. Iz Izvješća FUP-a do kojeg su tuženi došli jasno proizlazi koja se kaznena djela apelantu stavljaju na teret i na temelju kojih radnji, što su tuženi prenijeli u spornoj emisiji. Tuženi ističu da su postupali u dobroj vjeri i javnosti pružili točne informacije u skladu s načelima odgovornog novinarstva, s ciljem ukazivanja na nezakonite radnje koje su nesporno bile predmet istrage nadležnih organa. Sporni prilog se bavio ponašanjem apelanta kao javne ličnosti, direktora KPZ Mostar, a što je tema koja zaslužuje pozornost javnosti. Na kraju je ukazano da je Ustavni sud

svojom Odlukom broj AP 1715/20 odbio kao neutemeljenu apelaciju Maria Bošnjaka, drugoprijavljenog u istom kaznenom predmetu, koji na identičan način osporava sporni prilog i postupanje sudova.

21. U prilogu odgovora tuženi su dostavili akt FUP-a od 24. lipnja 2014. godine u kojem se navodi da je FUP 14. kolovoza 2013. godine, zbog postojanja utemeljene sumnje da su počinili kazneno djelo organizirani kriminal u svezi s kaznenim djelom zlouporaba položaja ili ovlasti i primanje dara i drugih oblika koristi, Tužiteljstvu BiH podneseno Izvješće o izvršenom kaznenom djelu i izvršiteljima broj 10-11/2-KU-179/13 protiv apelanta i Maria Bošnjaka.

V. Relevantni propisi

22. **Zakon o parničnom postupku** („Službene novine Federacije BiH“ br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15)

U konkretnom slučaju primjenjuje se **Zakon o parničnom postupku** („Službene novine Federacije BiH“ br. 53/03, 73/05 i 19/06) koji je važio u vrijeme donošenja osporenih odluka, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Članak 8.

Koje će činjenice uzeti kao dokazane odlučuje sud na temelju slobodne ocjene dokaza. Sud će savjesno i pozorno ocijeniti svaki dokaz posebno i sve dokaze zajedno.

4. Svjedoci

Članak 137.

(1) Svaka osoba koja se poziva kao svjedok dužna je odazvati se pozivu, a ako ovim zakonom nije drukčije određeno, dužna je i svjedočiti.

(2) Kao svjedoci mogu se saslušati samo osobe koje su sposobne dati obavijesti o činjenicama koje se dokazuju.

(3) Stranka koja predlaže da se određena osoba sasluša kao svjedok mora prije toga naznačiti o čemu ona treba svjedočiti i navesti njezino ime i prezime i boravište.

1. Revizija

Članak 237. st. (2) i (3)

(2) Revizija nije dopuštena ako vrijednost pobijanog dijela pravomoćne presude ne prelazi 10.000 KM.

(3) Iznimno, Vrhovni sud Federacije može dopustiti reviziju u svim predmetima, ako ocijeni da bi odlučivanje po reviziji bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima.

23. Zakon o zaštiti od klevete Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH” br. 59/02, 19/03 i 73/05) u relevantnom dijelu glasi:

Značenje naziva koji se koriste u zakonu

Članak 4. točka b)

Nazivi koji se koriste u ovom zakonu imaju slijedeća značenja:

b) javni organ - organ odnosno pravna osoba u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija), i to:

- organ zakonodavne vlasti,*
- organ izvršne vlasti,*
- organ sudske vlasti,*
- organ uprave,*
- pravna osoba s javnim ovlastima koja je osnovana sukladno zakonu,*
- pravna osoba koje je u vlasništvu ili pod kontrolom Federacije, kantona, općine ili grada ili čiji je rad pod nadzorom javnoga organa;*

Odgovornost za klevetu

Članak 6. st. (1), (2) i (3)

(1) Svaka osoba koja prouzrokuje štetu ugledu fizičke ili pravne osobe iznošenjem ili pronošenjem izražavanja neistine činjenice, identificirajući tu pravnu odnosno fizičku osobu trećoj osobi, odgovorna je za klevetu.

(2) Za klevetu iznesenu u sredstvima javnog priopćavanja odgovorni su autor, odgovorni urednik, izdavač, kao i osoba koja je na drugi način vršila nadzor nad sadržajem tog izražavanja.

(3) Osoba iz stavaka 1. i 2. ovog članka (u daljnjem tekstu: štetnik) odgovorna je za štetu ako je namjerno ili iz nepažnje iznijela ili pronijela izražavanje neistinite činjenice.

Izuzeci od odgovornosti

Članak 7. stavak (1) toč. a) i b)

(1) Ne postoji odgovornost za klevetu:

a) ako je izražavanjem izneseno mišljenje ili ako je to izražavanje u suštini istinito, a netočno samo u nebitnim elementima;

b) ako je štetnik zakonski obvezan da iznosi ili pronosi izražavanja ili je iznosio odnosno pronosio izražavanje tijekom zakonodavnog, sudskog ili upravnog postupka;

Obveza ublažavanja štete

Članak 8.

Oštećeni je dužan poduzeti sve potrebne mjere kako bi ublažio štetu prouzrokovanu izražavanjem neistinite činjenice, a posebno od štetnika podnijeti zahtjev za ispravku tog izražavanja.

Zaštita povjerljivih izvora

Članak 9.

(1) Novinar i druga fizička osoba koja je redovito ili profesionalno uključena u novinarsku djelatnost traženja, primanja ili priopćavanja informacija javnosti, koja je dobila informaciju iz povjerljivog izvora ima pravo ne otkriti identitet tog izvora. Ovo pravo uključuje i pravo neotkrivanja bilo kojeg dokumenta ili činjenice koji bi mogli razotkriti identitet izvora, a posebno usmeni, pismeni, audio, vizualni ili elektronski materijal. Pravo na neotkrivanje identiteta povjerljivog izvora nije ni pod kakvim okolnostima ograničeno u postupku koji se vodi u smislu ovog zakona.

(2) Pravo na neotkrivanje identiteta povjerljivog izvora ima i svaka druga fizička osoba koja sudjeluje u postupku u smislu ovog zakona, a koja kao rezultat svog profesionalnog odnosa s novinarom ili drugom osobom u smislu stavka 1. ovog članka, sazna identitet povjerljivog izvora informacija.

VI. Dopustivost

24. U skladu sa člankom VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

25. U skladu sa člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku koji je koristio.

26. Pravilo iscrpljivanja pravnih lijekova iz članka 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda zahtijeva da apelant dođe do konačne odluke. Konačna odluka predstavlja odgovor na posljednji pravni lijek koji je učinkovit i adekvatan da ispita nižestupanjsku odluku kako u činjeničnom tako i u pravnom pogledu. Pri tome apelant odlučuje hoće li koristiti pravni lijek bez obzira na to radi li se o redovnom ili izvanrednom pravnom lijeku. Odluka kojom je pravni lijek odbačen zato što apelant nije ispoštovao formalne zahtjeve pravnog lijeka (rok, plaćanje pristojbi, forma ili ispunjenje drugih zakonskih uvjeta) ne može se smatrati konačnom. Korištenje takvog pravnog lijeka ne prekida rok od 60 dana propisan člankom 16. stavak (1) Pravila Ustavnog suda (vidi Rješenje Ustavnog suda broj *U 15/01* od 4. i 5. svibnja 2001. godine).

27. Ustavni sud je odlukom od 4. lipnja 2020. godine odbacio kao preuranjenu apelaciju broj AP 1685/20 koju je apelant podnio Ustavnom sudu 18. veljače 2020. godine jer je u tijeku bio postupak povodom revizije pred Vrhovnim sudom. S obzirom na to da je Rješenjem Vrhovnog suda broj 58 0 P 142328 20 Rev od 9. srpnja 2020. godine apelantova revizija odbačena kao nedopuštena zbog formalnih razloga, konačnu odluku u ovom predmetu predstavlja Presuda Kantonalnog suda broj 58 0 P 142328 15 Gž od 18. veljače 2020. godine, protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. U skladu sa svojom praksom, Ustavni sud u ovakvim slučajevima kao relevantan datum podnošenja apelacije uzima datum podnošenja apelacije koja je odbačena kao preuranjena. S obzirom na to da je apelantov punomoćnik, prema navodima apelacije, presudu Kantonalnog suda primio 10. ožujka 2020. godine, slijedi zaključak da je apelacija protiv te odluke koja je podnesena 8. svibnja 2020. godine podnesena u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 18/20* od 20. listopada 2021. godine, točka 23., dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavisud.ba). Konačno, apelacije ispunjavaju i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer nisu

očigledno (*prima facie*) neutemeljene, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojih apelacije nisu dopustive.

28. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

29. Apelant smatra da mu je osporenom odlukom povrijeđeno pravo iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije.

Pravo na pravično suđenje

30. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.

31. Članak 6. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obveza ili kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim sudom ustanovljenim zakonom.

32. Ustavni sud zapaža da se predmetni postupak odnosi na pitanje naknade nematerijalne štete zbog klevete, iz čega slijedi zaključak da se radi o predmetu građansko-pravne naravi, te stoga apelant uživa garancije prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

33. Apelant smatra da u postupku nije imao pravično suđenje ukazujući na kršenje načela jednakopravnosti strana u postupku. U svezi s tim, navodi da je pripremno ročište odloženo, iako se apelant tome protivio jer su, prema apelantovom mišljenju, tuženi imali dovoljno vremena da pribave dokaze. Potom, apelant ističe da je prvostupanjski sud dozvolio punomoćnici tuženih da „čita neko izvješće“, koje nije provedeno kao dokaz, te je uređujuća sutkinja „dozvolila postavljanje

sugestibilnih pitanja“. Ustavni sud primjećuje da se apelant ne poziva na odredbe procesnog prava za koje smatra da su mu povrijeđene.

34. Ustavni sud podsjeća da načelo jednakopravnosti strana u postupku obvezuje sud osigurati da se poštuje načelo da svaka strana mora imati razumnu mogućnost da iznese svoje argumente u uvjetima koji je neće dovesti u značajno nepovoljniji položaj u odnosu na njezinog protivnika. Ustavni sud podsjeća da je Europski sud za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) u svojoj praksi (vidi Europski sud, *LB Interfinanz A. G. protiv Hrvatske* /29549/04/, presuda od 27. ožujka 2008. godine, točka 25.), između ostalog, naveo: „Sud ponovo ističe da, prema njegovoj praksi, načelo jednakosti procesnog oružja zahtijeva postojanje razumne mogućnosti obiju stranaka da izlože činjenice i podupru ih svojim dokazima, u takvim uvjetima koji niti jednu stranku ne stavljaju u bitno lošiji položaj u odnosu na suprotnu stranku (...).“

35. Shodno navedenom, Ustavni sud iz iznesenih prigovora zapaža da apelant kršenje navedenog načela suštinski vidi u tome što su, prema njegovoj ocjeni, tuženi imali „više prava“ u postupku (jer je udovoljeno zahtjevu da se pripremno ročište odloži, da je punomoćnici tuženih dozvoljeno da „nešto čita“ mimo provedenih dokaza itd.). Pri tome, apelant ne ukazuje da je tijekom postupka njemu bilo uskraćeno neko procesno pravo, npr. da predlaže dokaze, da iznosi prigovore, da se koristi procesnim pravima iz ZPP. Ustavni sud zapaža da je apelant imao mogućnost da u žalbi iznese prigovore procesne naravi. U svezi s tim, Ustavni sud zapaža da se Kantonalni sud bavio apelantovim žalbenim prigovorom u svezi s kršenjem članka 137. ZPP (u svezi s tvrdnjama žalbe da je prvostupanjski sud dozvolio punomoćnici tuženih da čita Izvješće koje nije predloženo kao dokaz, a sve u svezi s ispitivanjem svjedoka, uposlenika FUP-a) koji je ocijenjen neutemeljenim. U svezi s tim, Kantonalni sud je naveo da je svjedok (uposlenik FUP-a) saslušan na okolnosti podnošenja Izvješća FUP-a i da je svjedoka ispitala apelantova punomoćnica, te da u takvim okolnostima nije sporno što Izvješće nije provedeno kao dokaz. Ustavni sud dano obrazloženje ne smatra proizvoljnim. Ustavni sud naglašava da nezadovoljstvo osporenim odlukama *per se* ne pokreće pitanje kršenja procesnih garancija iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Kako apelant nije ponudio relevantnu argumentaciju za svoje tvrdnje, niti raspoloživi dokumenti opravdavaju iznesene prigovore, Ustavni sud ovaj prigovor smatra neutemeljenim.

36. U odnosu na prigovor kojim apelant dovodi u pitanje ocjenu dokaza, Ustavni sud naglašava da je izvan njegove nadležnosti procjenjivati kvalitetu zaključaka redovnih sudova glede ocjene dokaza ako se ova ocjena ne doima očigledno proizvoljnom (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 661/04* od 22. travnja 2005. godine, objavljena u „Službenom glasniku BiH“ broj 44/05).

37. U kontekstu navedenog, Ustavni sud zapaža da je prvostupanjski sud taksativno pobrojao dokaze koji su tijekom postupka provedeni i opisao sadržaj izvedenih dokaza, te obrazložio zbog kojih razloga i kakav zaključak je proizašao iz izvedenih dokaza. Žalbeni prigovor u svezi s proizvoljnom ocjenom dokaza ispitao je Kantonalni sud koji je prigovor ocijenio neutemeljenim. U takvim okolnostima, budući da Ustavni sud nije nadležan procjenjivati kvalitetu zaključaka redovnih sudova glede ocjene dokaza ako se ova ocjena ne doima očigledno proizvoljnom, a ocjena dokaza u konkretnom slučaju se ne doima očigledno proizvoljnom, Ustavni sud ne uočava ništa što bi opravdalo izneseni prigovor.

38. Stoga, Ustavni sud zaključuje da osporenim odlukama nije prekršeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

Zaštita prava na ugled

39. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

f) Pravo na privatni i obiteljski život, dom i dopisivanje.

40. Članak 8. Europske konvencije glasi:

1. Svatko ima pravo na poštovanje svoga privatnog i obiteljskog života, doma i prepiske.

2. Javne vlasti se ne smiju miješati u ostvarivanje ovog prava osim ako to nije sukladno zakonu i neophodno u demokratskom društvu u interesima nacionalne sigurnosti, javne sigurnosti ili gospodarske dobrobiti zemlje, radi sprječavanja nereda ili kriminala, radi zaštite zdravlja ili morala, ili radi zaštite prava i sloboda drugih.

41. Imajući u vidu da ovaj predmet pokreće pitanje zaštite prava na ugled, Ustavni sud podsjeća da je Europski sud u svojoj dosadašnjoj praksi utvrdio da se „privatni život“ odnosi na aspekte koji se vežu sa osobni identitet i ugled (vidi, između ostalih, Europski sud, *Pfeifer protiv Austrije* broj 12556/03, stavak 35., 15. studenog 2007. godine, i *Petrina protiv Rumunjske* broj 78060/01, st. 27.–29., 14. listopada 2008. godine). Štoviše, da bi članak 8. Europske konvencije uopće bio primjenjiv, napad na čast i ugled mora doseći određen stupanj težine koji bi mogao prouzročiti štetu osobnom uživanju prava na poštovanje privatnog života (vidi *Yarushkevych protiv Rumunjske* broj 38320/05,

st. 22.–26., 31. svibnja 2016. godine). Međutim, važno je naglasiti da se nitko ne može pozvati na članak 8. Europske konvencije kako bi se požalio na gubitak ugleda koji predstavlja predvidivu posljedicu postupaka te osobe, kao što je, na primjer, izvršenja kaznenog djela (vidi između ostalih, Europski sud, *Axel Springer AG protiv Njemačke*, presuda od 7. veljače 2012. godine, stavak 83.). U predmetu *Gillberg protiv Švedske* Europski sud tu ulogu nije ograničio na štetu nanесenu ugledu, već ju je proširio na šire postavljeno načelo, prema kojem svaka osobna, socijalna, psihološka i ekonomska patnja može predstavljati predvidljivu posljedicu izvršenja kaznenog djela i stoga nitko nema pravo da se u tim okolnostima poziva na poštovanje „privatnog života“. To prošireno načelo trebalo bi obuhvaćati ne samo kaznena djela već i druge vidove nepropisnog ponašanja koji dovode do odgovornosti s predvidljivim negativnim posljedicama po „privatni život“ (vidi Europski sud, *Denisov protiv Ukrajine*, presuda od 25. rujna 2018. godine, točka 98.).

42. Shodno tome, imajući u vidu da je sporno izražavanje preneseno iz Izvješća o počinjenju kaznenog djela u kojem je izražena sumnja da je apelant počinio kaznena djela koja su mu stavljena na teret i da u takvim okolnostima načelo presumpcije nevinosti štiti apelanta, Ustavni sud smatra da je sporno izražavanja doseglo potreban stupanj težine da je moglo prouzročiti štetu apelantovom ugledu.

43. Kada je u pitanju zaštita prava na ugled iz članka 8. Europske konvencije, Europski sud je u svojim brojnim odlukama zauzeo stajalište da se ishod prijave, u načelu, ne bi trebao razlikovati ovisno o toga je li prijavu podnijela osoba koja je objavila sporno izražavanje na temelju članka 10. Europske konvencije ili prema članku 8. Europske konvencije od strane osobe koja je bila predmet spornog izražavanja, kao u konkretnom slučaju, jer ta prava zaslužuju jednako poštovanja (vidi *Hachette Fulipacchi Associes (ICI PARIS) protiv Francuske* broj 12268/03, stavak 41., 23. srpnja 2009. godine, i *Timcius protiv Rumunjske* (dec.) broj 28999/03, stavak 144., 12. listopada 2010. godine). U svezi s tim, Ustavni sud naglašava da su relevantni kriteriji za test proporcionalnosti u takvim slučajevima utvrđeni u praksi Europskog suda i sumirani u predmetu *Von Hannover protiv Njemačke* (br. 2). Ti kriteriji su: doprinos raspravi od javnog interesa, koliko je poznata osoba o kojoj je riječ i što je predmet izvješćivanja, ponašanje osobe o kojoj je riječ prije objave članka, način pribavljanja informacija i njihova istinitost, sadržaj, forma i posljedice objave i, gdje je primjenljivo, ozbiljnost izrečene sankcije (vidi Europski sud, *Von Hannover protiv Njemačke* (br. 2), presuda od 7. veljače 2012. godine, apl. br. 40660/08 i 60641/08, toč. 108.–113.). Ustavni sud smatra da su ovi kriteriji, *mutatis mutandis*, primjenjivi i na konkretni predmet.

44. Prije ispitivanja je li osporenim odlukama postignut pravičan balans između dva zaštićena prava, prava tuženih na slobodu izražavanja i prava apelanta na zaštitu ugleda, Ustavni sud podsjeća

da je u praksi ispitivao gotovo identične navode drugoprijavljenog M. B. iz Izvješća FUP-a u svezi s izražavanjem iz istog spornog priloga koji je emitirala prvotužena u svojoj informativnoj emisiji (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 1715/20* od 3. studenog 2021. godine, toč. 29.–40., dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba). Ustavni sud je nakon analize spornog izražavanja, u svezi s okolnostima konkretnog slučaja i kriterijima koji su pobrojani u prethodnoj točki ove odluke, u citiranoj odluci utvrdio da nije bilo kršenja apelantovog prava iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije. U citiranom predmetu je naglašeno da se sporna emisija bavila pitanjima od javnog interesa i u njoj je ukazano na ponašanje osobe koja obnaša javnu funkciju i da se izražavanje nije ticalo privatnog života. U svezi s apelantovim tvrdnjama kojim je osporio istinitost spornog izražavanja, Ustavni sud u citiranom predmetu „nije mogao zaključiti da postoji proizvoljnost u zaključku redovnih sudova da su tuženi prenošenjem spornih informacija, koje su objavljene u prilogu u 'Dnevniku 2' prvotuženog 19. kolovoza 2013. godine, prenosili istinite informacije dobivene od nadležnih organa, što su tuženi dokazali dokazima provedenim pred prvostupanjskim sudom“. Ustavni sud je u citiranom predmetu utvrdio „da je prvostupanjski sud detaljno i opširno analizirao izvedene dokaze i obrazložio zašto u konkretnom slučaju Izvješće o počinjenom kaznenom djelu nije moglo biti izvedeno kao dokaz tijekom postupka. Osim toga, obrazložio je i razloge zbog kojih je zaključio da iz informacije Federalne uprave policije i iskaza drugotuženog i trećetužene proizlazi zaključak da je postojalo Izvješće o počinjenom kaznenom djelu i da je u spornom prilogu samo prenesen sadržaj navedene informacije. Navedenu ocjenu dokaza potvrdio je i Kantonalni sud osporenim odlukom, tako da Ustavni sud ne vidi proizvoljnost u zaključku da su tuženi dokazali istinitost svojih navoda u spornom prilogu. U pogledu apelantovih navoda kojim ukazuje na ocjenu iskaza drugotuženog, Ustavni sud primjećuje da redovni sudovi svoje stajalište o istinitosti spornog izražavanja nisu utemeljili samo na iskazu drugotuženog, nego su ga cijenili u kontekstu informacije Federalne uprave policije kao vjerodostojnog izvora (*mutatis mutandis*, Ustavni sud, odluke o dopustivosti i meritumu br. *AP 3212/19* od 16. ožujka 2021. godine, toč. 54. i 55., *AP 2897/17* od 8. svibnja 2019. godine, toč. 33. i 34. i *AP 5411/15* od 13. ožujka 2018. godine, stavak 36., dostupne na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba)“.

45. Vraćajući se na konkretan predmet, budući da su redovni sudovi i u konkretnom slučaju na temelju provedenih dokaza utvrdili da se radilo o izražavanju od javnog interesa o osobi koja obnaša javnu funkciju, koje je preneseno iz Izvješća o počinjenju kaznenog djela FUP-a, za koje je utvrđeno da postoji, i da se u smislu članka 7. stavak 1. točka a) Zakona o zaštiti od klevete ne može govoriti o kleveti i odgovornosti tuženih, koji su prije objave spornog priloga iz više izvora

provjerili istinitost navoda iz Izvješća, te prije objave spornog priloga od apelanta tražili komentar, dakle da su postupali profesionalno *i bona fide*, Ustavni sud smatra da se obrazloženje iz citiranog predmeta može primijeniti i na predmetnu apelaciju. Štoviše, u konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da apelant, u smislu članka 8. Zakona o zaštiti od klevete, nije ni pokušao ublažiti štetu za koju smatra da mu je nanesena.

46. Imajući u vidu sve navedeno, posebno obrazloženja redovnih sudova, kao i Odluku broj AP 1715/20 koja je pokretala gotovo identično činjenično i pravno pitanje u odnosu na isto sporno izražavanje tuženih, Ustavni sud smatra da su redovni sudovi i u konkretnom slučaju osporenim odlukama postigli pravičan balans između apelantovog prava na ugled, u smislu članka 8. Europske konvencije, te prava tuženih na slobodu izražavanja, u smislu članka 10. Europske konvencije, dajući u relevantnim okolnostima prednost pravu tuženih na slobodu izražavanja.

47. Stoga, Ustavni sud zaključuje da u okolnostima konkretnog slučaja nije došlo do kršenja apelantovog prava na ugled kao segmenta prava na privatni život iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije.

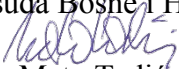
VIII. Zaključak

48. Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije kada su redovni sudovi osporenim odlukama, nakon analize spornog izražavanja u smislu standarda Europskog suda, koje je taj sud u svojoj praksi uspostavio, postigli pravičan balans između apelantovog prava na ugled iz članka 8. Europske konvencije i prava tuženih na slobodu izražavanja iz članka 10. Europske konvencije.

49. Također, Ustavni sud zaključuje da ne postoji kršenje prava na pravično suđenje iz članka II/3. (e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije kada su redovni sudovi u osporenim odlukama dali jasno i razumno obrazloženje glede ocjene dokaza, utvrđivanja činjeničnog stanja i primjene materijalnog i procesnog prava.

50. Na temelju članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

51. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine

Mato Tadić